

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lapis Philosophicus, Et Aurum Potabile, Eleemosyna

Foullon, Jean E.

Leodii, 1667

III. Cui potissimùm danda eleemosyna? Quem tibi magis commendant vocalissima ora vulnerum Christi: quem ipsius sanguis tibi fecit propinquiorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51728)

CAPUT III.

Cui potissimum danda eleemosyna?

I.
*In largiendo
invitanda di-
vinitas.*

FRUSTRA didicerimus, Cur, & Quomodo, erga egenos liberalem esse oporteat; nisi hoc etiam doceamur, erga quos potissimum ea virtus versari debeat. Gregorii Nanzianzeni documentum est: *a* *Fac calamitoso sis Deus, Dei misericordiam imitando.* Quod ego ita interpretor, ut Christianum velit in eleemosynæ largitione dare omnibus abundanter, neque improperare: dare citò, ubi necesse est: dare secretò, & humiliter, etiam ignaris & ingratis, ut facit

C 4

Deus

a Orat. de amore pau.

Deus dare, non solum quia fides docet id esse præcepti; aut malo avertendo, vel impetrandæ gratiæ, vel gratiæ referendæ, hæc enim in Deum non cadunt; sed maximè donare sinceræ bonitatis impulsu, & caritatis affectu, quod divinum est. Denique, ut, quemadmodum Deus consideratè misericors est; ita & homo cui det ante dandam stipem consideret, præsertim si momenti alicujus eleëmofyna est, & digna quæ ponderetur; nam quadrantes æreos in trutina diu appendi nemo suaserit, quemadmodum aureos argenteosque.

II.

*Magnâ consideratione faci-
enda magna eleëmofyna; par-
va, aliquâ.*

Itaque cùm Regius vates dixit, ex quorundam sententia, *Beatum esse qui intelligit, id est pensatè & accuratè dispicit,* ^a *super egenum & pauperem:* hoc

^a Psal. 40.

hoc tantum voluisse putandus est, quando majores aliquæ, non quotidianæ illæ minutulæ, largitiones faciendæ sunt. Est tamen nonnulla, etiam in quotidianis, adhibenda consideratio, pro doni portione ac merito. Etsi enim Christus dixerit, ^a *Omni petenti te tribue,* & ipse hominum nulli sanguinis pretium de vulnerum suorum thesauris non fuderit: quia tamen non omnibus Christianis suppetit erga homines omnes exercendæ caritatis facultas, eligendi sunt erga quos potius impendatur; nec, sine consideratione quadam, rectè ac prudenter eligi possunt. Quinis quæstiunculis totam, opinor, deliberationem facilè absolvemus.

I II.

Propinquus ante alios ordinatè subveniendū.

Primam proponit hisce verbis Angelicus Doctor: *Vtrum propin-*

C 5

quid-

a. Luc. 6.

quioribus magis eleemosyna danda? Solvit istis Augustini: ^a Illi, qui sunt magis conjuncti, quasi quadam sorte nobis obveniunt, ut eis magis providere debeamus. Affert paullò post in eandem sententiam isthæc Ambrosii: ^b Est ista probanda liberalitas, ut proximos sanguinis tui non despicias, si egere cognoscas. Melius est enim, ut ipse subvenias tuis, quibus pudor est ab aliis sumptum deprecari. Ne autem Patres illos de parentum erga filios, filiorum erga parentes egenos officio, agere existimes: ingenitæ enim ac necessariæ pietatis officia illa sunt, non misericordiæ; nec comparationem tam arcta naturæ necessitudo, ac vinculum, admittit. Agunt ergo de laterali, ut loquimur, conjunctione, quæ quò longiùs à stipite recedit, eò minùs ad succurrendum

^a 2. 2. q. 32. a. 9. lib. 1. de doct. Chr. c. 28.

^b Lib. 1. Off. c. 30.

ELEEMOSYNA. 51

dum obstringit : obligator enim est patruo nepos ex fratre, quàm secundi gradûs consanguineus, & hic affini aut tertio.

IV.

Est tamen, cum propinquos suos sit aliis postponere.

At numquàmne licuerit agnatis alienos præponere, si non pari causâ, sed impari faltem? Ejusdem D. Thomæ verbis responsum, auro contrà æstima-
bile, & ad singulos apices ponderandum, accipe : *Est tamen circa hoc discretionis ratio adhibenda, secundum differentiam conjunctionis, & sanctitatis, & utilitatis. Nam multò sanctiori, magis indigentiam patienti, & magis utili ad bonum commune, est magis eleemosyna danda, quàm personæ propinquiori, maxime si non sit multum conjuncta, cujus cura specialis nobis non immineat, & si magnam necessitatem non patiatur.*

v.
*Iusti peccatori-
 bus in eleemo-
 syna anteferen-
 di.*

Alterius quæstionis solutionem, primæ implexã, accepimus. Quæri enim debebat: iustone magis, quàm peccatori, largiendum? At modò dubitandi locus ampliùs non est, quin probi improbis eâ in re anteferendi sint; quando etiam interdum præ propinquis eos juvare oporteat, tanti Doctoris sententiâ. Adstipulatur Augustinus, ad ista Christi, ^a *Facite vobis amicos, &c.* Qui sunt, qui habebunt æterna habitacula, nisi Sancti Dei? Et qui sunt ab ipsis recipiendi in tabernacula, nisi qui eorum indigentia servierunt? Accedit disertum Siracidæ pronuntiatum: ^b *Si benefeceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa. Benefac iusto, & invenies retributionem magnam: & si non ab ipso, certè à Domino.*

^a Serm. 35. de ver. Dom. Luc. 16.

^b Eccli. 12.

ELEEMOSYNA. 53

mino. Non enim ei est benè, qui assiduus est in malis, & eleëmofynas non danti . . . Da misericordi, & ne suscipias peccatorem. Hoc est, si non suppetit unde utrique succurras, omisso improbo, opitulare probo.

VI.
Non ideo tamen proflus negligendi peccatores.

Si tamen, post impensum huic auxilium supererit, quod improbo dones, attende in illo naturæ necessitatem, non morum improbitatem : quomodò aiunt Aristotelé a respondisse cui-piam exprobranti, quòd improbo fuisset beneficus. Cave fis : inquit Gregorius Nanz. ne dignos auxilio prætereas ; dum nimis caves, ne indignis impertiare. Et Chrysofostomus passim monet, ut stipem dando, non curiosum indagatorem aut iudicem agamus ; sed beneficum, & amicum, largitorem. Ad-

dide-

à Apud Laert.

diderim tamen, usu aliquando venire posse, ut Deo gratius facias, si peccatori dones, quàm justo: quando eleëmofyna, illi impensa, non corpori tantùm sed animo profutura est, & peccatorem justo mutatura. ^a Quomodò enim, ut antè indicavimus, majoris pretii est eleëmofyna quæ animo tantùm prodest, quàm quæ corpori solùm: ita maximi ista est, quæ corpori simul opitulatur, & menti.

VII.

*Cives, & vicini
nos præ aliis curat
et misericors.*

Tertia quæstio est: civibusne promptius, ubi causæ omnes pares sunt, quàm peregrinis, advenis, extorribus, subveniendum? Idem, pauculis literulis mutatis, respondero, quod ad quæstiunculam primam Augustinus: Qui nobis, patriâ aut civitate conjuncti sunt,

qua-

^a Proœmii. n. 3.

quadam ^a *quasi sorte nobis obveniunt, ut eis magis providere debeamus: utique velut ejusdem corporis membris, ejusdem fœderis sociis, earumdem legum subditis, eorumdem communium bonorum participibus. Imò, in eadem civitate ac patria, iis ante alios auxiliandum est, ubi nihil occurrit extra causam hanc inæquale, qui parœciam eandem habitant, qui habitatione viciniore sunt, eaque viciniâ ditioribus ad caritatis impendium divinitus destinantur.*

VIII.

Peregrini mendicij quando arceri possunt.

Quæ tamen in eam sententiam capienda non sunt, quasi peregrinis, & advenis, extremâ saltem, vel admodum gravi indigentia oppressis, & domi apud suos egestatis remedium desperantibus, deneganda sit necessaria huma-

^a *Supral. i. de doctr. Christ.*

humanitas. Etsi enim vagi erronei, quos communis tantum urget inopia, prudenter arceantur, omnes tamen indiscriminatim, & universim, exteros pauperes arceri, in quantalibet egestate sint, neque exempla majorum nostrorum patientur, qui xenodochia ipsis & hospitales domos erexere; nec caritas ^a Christiana tolerabit, hospitalitatis per Apostolos commendatissimæ non immemor; nec Christus probabit, cum decretoriam illam æternæ adversus inimericordes sententiæ suæ causam proferet, ^b *Hospes eram, & non collegistis me.* Imò Chrysostronus tolerandas non putavit ^c Antiochenorum querimonias, de mendicorum exterorum affluxu, qui communem veluti patriam, portum,

^a 1. Pet. 4. Rom. 12. Heb. 13. ^b Mat. 25.

^c Scism. 22. tomo. 5.

tum, ac matrem egentium, Antiochiam arbitrarentur. Ambrosius item ait, ^a *Qui peregrinos urbe prohibent, nequaquam probandos: ei que pronuntiato fulciendo adducit sapientis senis dicta, qui praefectura urbana curam sustinens, cum famem pateretur civitas, atque peterent vulgo, ut peregrini urbe prohiberentur, adscitis honoratis & locupletioribus viris: Canes inquit, ante mensam impastos esse non patimur, & homines extrudimus?*

VIII. Enimverò ^b *Deus amat peregrinū, & dat ei victū, atque vestitum: & vos ergo amate peregrinos, quia & ipsi fuistis advena in terra Aegypti.* ^c

*Leodii, hospita-
lissimā licet ci-
vitae, vaga
mendicabula
recte prohiben-
tur.*

Leodienses magno numero extorres Gallia nuper excepit, Joanne Hornæo Præfule. Olim, per Vazonis tempora, multi cives nostri in Hungaria sedes accepere, eorum

^a 3. Offic. 7. ^b Deut. 10. ^c Comp. hist. Leod. an. 1448.

rumque posterì quarto post sæculo
 testes ^a rediêre. Cur idem exteris
 non præstemus, quod ab exteris
 accepimus? Præstitimus verò id
 pridem, & præstamus largissimè.
 Hospitati non rarò apud nos plus-
 quam mille exteri: interdum etiã
 ad millia terna numerati, quos ci-
 vitas & suburbana sola aluère:
 quotidie plenas miseris peregrinis
 spectamus hospitales domos, spar-
 sas oberrantibus egenis advenis
 plateas. Optandumque est, ut ea
 ampliandæ caritatis occasio sem-
 per præbeatur: nisi civium nimia
 necessitas prohibeat; aut morbo-
 rum contagiosorum, ^b vel exi-
 tiosorum morum pericula dissua-
 deant. Qualia sæpè discrimina à
 vagis circulatoribus, Ægyptio-
 rum nomen mentitis: nec minora
 multò

^a An. 1447. ^b Valentia 2. 2. d. 3. q. 9.
 Bec. tract. de car. c. 21. n. 23. Rain. de Viri.
 & vit. l. 4. p. 2. c. 5. n. 118.

multò à validis, & otiosis mendicabilis, sede nullâ certâ errantibus, formidanda sunt. Atque adeo apud nos, per iterata sæpiùs edicta, & legis instar perpetuæ jam olim sancita, tum illi penitùs universâ ditione Leodiensi arcentur; tum isti ante triduum, ut tardissimè, exesse civitate jubentur, graviter ni obtemperent luituri.

IX.

*Tauperibus
infirmis ante
validos subve-
niendum.*

Quæstionem quartam, præponendine infirmi mendici validis, ratio unica absolvet.

Miserioribus succurrendum: inferiores autem sunt, quos duplex urget calamitas: duplex onerat mendicos, & infirmos seu ætate, seu morbis. Cave tamen, ne validis omnibus mendicis idcirco opem recusandam arbitrere. Etsi enim ^a Ludovicus Pius, Imperator

^a In Capitularibus apud Baron. an. 820.

tor, pietate suâ dignam hanc legem putaverit; ^a *Vbi tales inventi fuerint, qui sibi manibus laborent, nemo eis quidquam tribuere præsumat: & quamvis prudenter in urbibus multis cautum sit, ut valentes egeni mendicare non finantur, sed ad operas publicas etiam inviti locentur. Universim tamen omnibus mendicatio prohiberi non potest: quia non omnibus ubique suppeditatur operandi occasio, aut ex opere sufficiens victus, Dominicis præsertim ac festis diebus, quibus coguntur otuari: ut commodè advertit ^b Dominicus Soto, Vasquez, aliique Theologi.*

X
Honestis itidem ante communibus. Eadem quintæ quæstiunculæ ratio erit: sintne honesti pauperes præ communibus curandi? Cùm enim

^a V. etiam l. Cunctis. C. de mendicantibus validis. ^b Vterque opusc. de eleëm.

E L E E M O S Y N A. 61

enim egestas, & egestatis pudor, mala duo sint, in illis ex honesta domo natis, ac mendicare erubescantibus; isti autem unico inopiæ malo conflictentur, & citra pudorem stipe victitent: consequens est, illis prius ex recti ordinis ratione deberi subsidium; quandoquidem, in æquali licet necessitate, inferiores illi censendi sunt, quos duplex malum miseros facit. Prius, inquam: ut postquam illis subveneris, etiam istis passim mendicantibus pro facultate succurras. Des mendicabulis ad ædium tuarum vestibulum, ubi te inclamant: des in compitis, ubi te appellant: des ad templorum januas, ubi te expectant: des in templis ipsis, ubi te obsecrant, nisi isthęc tibi precationum, & attentionis tuæ in Deū, interruptio non placet.

Etsi

XI.

*Mendicationes
in templis pro-
hibentur lau-
dabilius, quam
tolerantur.*

Etsi enim nonnullis non displicet, Genebrardum laudantibus; qui ex domesticis suis uni, mendicos in templo dum orabat aspellere volenti, dixisse fertur, *Sine modò, distractiones enim istæ sunt orationibus meis potiores.* Quamvis ergo ita censeant quidam: at longè pluribus molestum est, orationes suas pauperum importunâ flagitatione interpellari: indecoramque illam esse arbitrantur evagationem ab animi quiete, & à divino colloquio; neque elevationem esse mentis existimant in Deum caritatis auctorem, sed avocationem à Deo pietatis amatore. Alia virtutibus aliis magis propria loca, & tempora. Tempora religioni consecrata, & pietatis officii. In templorum vestibulis percommodè stipem dari posse, comparando

parando ante orandum animo, aut
 persolvendis post orationem Deo
 gratiis. Sic usum antiquum fuisse,
^a Conciliorum etiam decretis fir-
 matum, ut egenis mendicatio in-
 tra sacras ædes interdiceretur, ne
 orantibus obstreperent: attribu-
 tumque illis idcirco locum in pro-
 pylæo, ubi, citra orantium incom-
 modum, peterent ^b *eleëmosynam ab*
introëuntibus in templum, quomodò ab
 Apostolis claudus. ^c Denique
 Pium V. sanctissimum Pontifi-
 cem, egenorum patronum, pau-
 perrimâ domo natum, severè ve-
 tuisse, ne per tempus concionum,
 & officiorum divinorum, mendici
 in templis stipem petere, & sacra
 munia obturbare sinantur.

XII.

*Semper pauperibus
 benefaciendum.*

Velis etiam forsan
 hoc scire, quo potif-
 simum

^a Baron. an. 57. Rain. sup n. 119. ^b Act. 3.
^c Bullâ datâ Cal. Apr. 1566.

simùm tempore eleëmofynas largiores facere expediat? Breviter respondere possim: quomodò, ubicumque miser est, illic est misericordiæ locus; ita, quodcumque miser est, tunc est misericordiæ tempus. Ecquando autem miseri nulli sunt? ^a *Nonne semper pauperes habetis vobiscum?* Omni ergo tempore, *si vales, & quàm potes, benefac:* ^b quia & omni tibi tempore benefacit Deus: quia nec momentum est, quod ipsius benignitati non debeas: quia toties ad illius subsidiũ adspirat indigentia tua, quoties respirat anima tua.

XIII.

Aliquandotamen præcipuè.

Aliquã tamen anni parte liberaliorem convenit esse caritatem: quando solemnioribus festis operatur pietas; quando, per jejunium verum, impendi potest menti, quod subtrahi-

a Mat. 26. b Prov. 3.

trahitur corpori ; quando indulgentia peccatorum efficacius promerenda ; quando avertenda malorum, aut damnorum, discrimina ; quando impetranda à Deo beneficia ; quando de collatis agenda gratiæ. Septimanis item singulis Dominica dies salutare præbebit initium, religione, & caritate : suadente Paulo, ut ^a *per unam sabbati*, id est primam seu Dominicam diem, *unusquisque apud se seponat*, quid possit ac velit in egenos erogare. Nec melius dies singulos inchoâris, quàm à duplici Christi salutatione, ipsi gratissimâ : salutationis, quâ Deum, adoratione matutinâ ; quâ hominem, eleëmofynâ matutinâ ; infundes Christi vulneribus ipsum Christi medicamentum, ^b *vinum, & oleum* ; vinum, precando ; oleum, miserando.

D CAPUT

a 1. Cor. 16. b Luc. 10.